35. คนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่

36. ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีศิลปวัฒนธรรม

37. คนสูงอายุและคนพิการได้รับการดูแล

หมวดที่ 8 ประชาชนมีจิตสำนึกและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มี 2 ตัวชี้วัด

38. ครัวเรือนร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

39. ครัวเรือนร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมสิ่งแวดล้อม

การใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นเครื่องมือเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้าน เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ว่า บรรลุตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานแล้วหรือไม่ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยพิจารณาข้อมูลต่างๆจาก จปฐ. แล้วนำมากำหนดเป็นปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ทำให้สามารถร่วมกันค้นหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นอกจากนี้ข้อมูลจาก จปฐ. ยังเป็นแนวทางในการเสนอ และคัดเลือกโครงการต่างๆที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากรัฐ หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

แบบสอบถามข้อมูล จปฐ. มีดังนี้

1. แบบ จปฐ.1 เป็นแบบสอบ ถามในระดับครัวเรือน คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล หรือมอบหมายให้หัวหน้าคุ้ม ผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัคร เป็นผู้ร่วมดำเนินการ

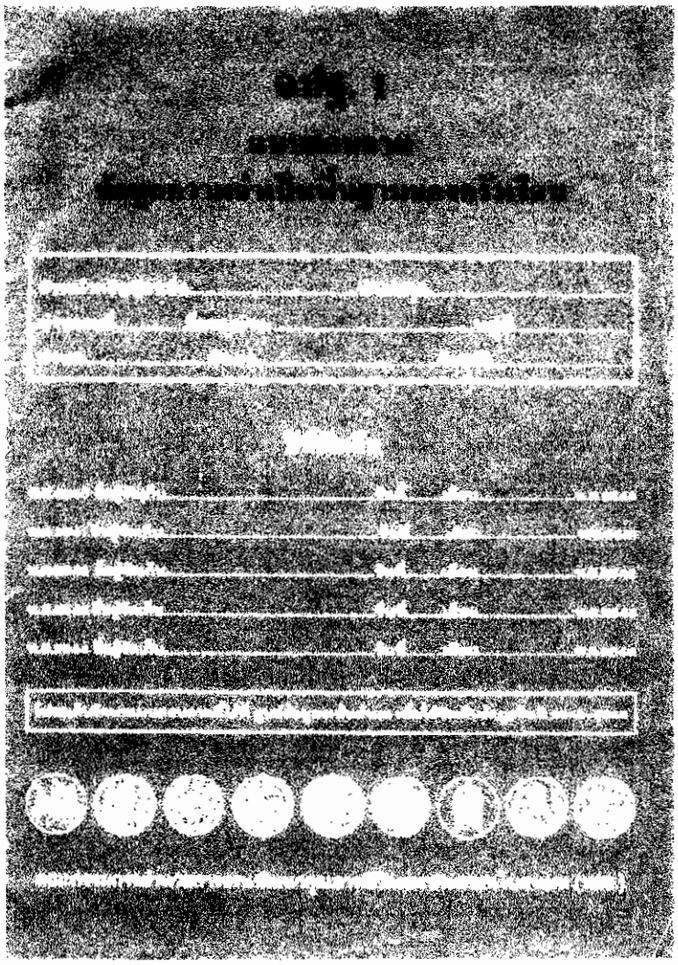

2. แบบ จปฐ.2 เป็นแบบประมวลผลและเทียบเป้าหมายข้อมูล จปฐ.ของครัวเรือน รายหมู่บ้าน โดยสรุปจากจปฐ.1 ทุกครัวเรือน แล้วนำมาคิดคำนวณเป็นค่าร้อยละของทุกข้อ แล้วนำข้อมูลแต่ละข้อมาเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด

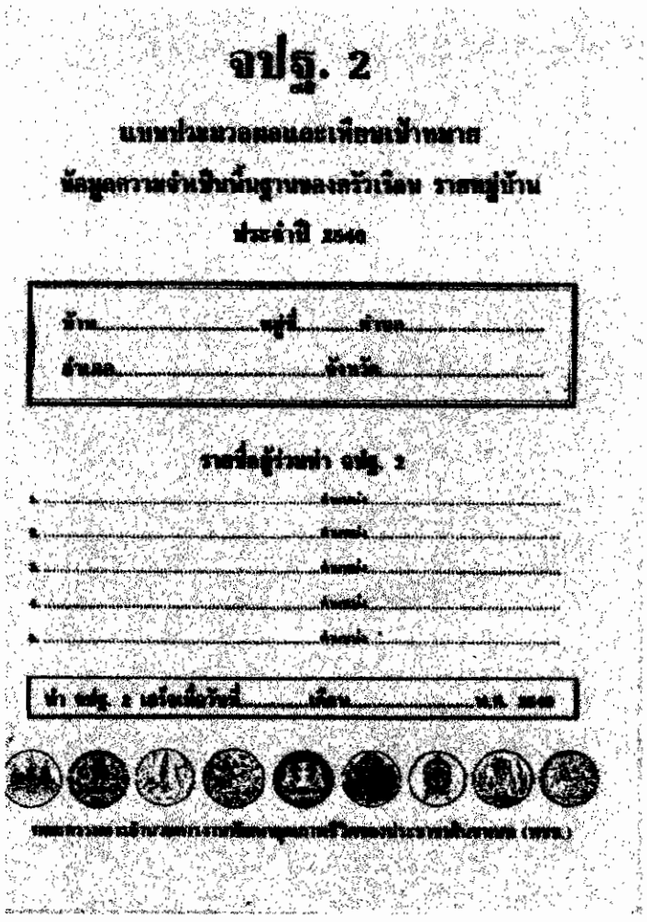

จปฐ. 2

แบบประมวลผลและเทียบเป้าหมาย

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน รายหมู่บ้าน

ประจำปี ๒๕๔๑

บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

ตำบล.....จังหวัด.....

รายชื่อผู้ร่วมทำ จปฐ. 2

1. .....ตำแหน่ง.....

2. .....ตำแหน่ง.....

3. .....ตำแหน่ง.....

4. .....ตำแหน่ง.....

5. .....ตำแหน่ง.....

ทำ จปฐ. 2 เสร็จเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕๔๑

3. แบบ จปฐ.3 หรือสมุดแสดงความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครัวเรือน (สมุดสรุป จปฐ.1) จัดทำขึ้นเพื่อให้สมาชิกของครัวเรือนทุกคนได้รับทราบปัญหาในครัวเรือนของตนเองในแต่ละหมวดและตัวชี้วัด เพื่อจะได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาให้หมดไป ทำให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกในครัวเรือนทุกคนดีขึ้น ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้เก็บรักษาสมุดสรุป จปฐ.1 และเปรียบเทียบผลความก้าวหน้าของการจัดเก็บข้อมูล เป็นระยะเวลา 5 ปี

จปฐ.3

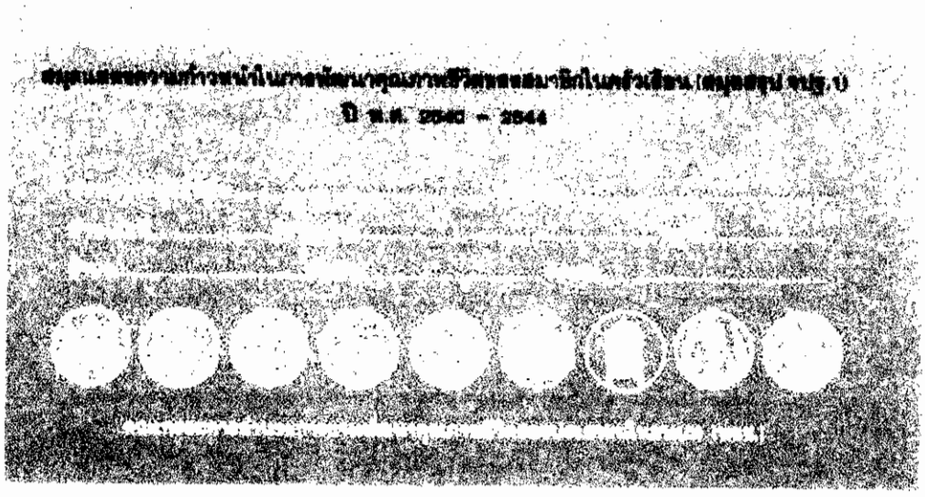

4. แผ่นแข็ง หรือโปสเตอร์ เพื่อแสดงข้อมูล จปฐ.ในภาพรวมของหมู่บ้าน สำหรับนำไปติดไว้ที่ชุมชนของหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ปัญหาของหมู่บ้านตนเองเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป

ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูล จปฐ.

1. กม.(กรรมการหมู่บ้าน) และผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ เช่น อช. (อาสาพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้าน) ผู้นำอช.(อาสาพัฒนาชุมชนระดับตำบล) กพสม.(คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน) เป็นผู้จัดเก็บข้อมูล จปฐ.รายครัวเรือนทุกครัวเรือน โดยใช้แบบสอบถาม จปฐ.1 สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกในครัวเรือนบางคน ร่วมให้ข้อมูลด้วยเพื่อให้ได้เรียนรู้ร่วมกัน

2. ผู้สัมภาษณ์จะสอบถามข้อคำถามทุกข้อโดยตรงจากครัวเรือนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าผู้ตอบไม่สามารถให้คำตอบได้จริงๆ จึงจะสอบถามเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น ครู เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล หรืออื่นๆ

3. กม. และคปต. ร่วมกันดำเนินการจัดทำ จปฐ.2 โดยรวบรวมแบบ จปฐ.1 ทุกครัวเรือน และสรุปเป็นข้อมูลรวมของหมู่บ้าน พร้อมทั้งคิดคำนวณเป็นค่าร้อยละทุกข้อ และเทียบเป้าหมายในแต่ละเครื่องชี้วัดว่า บรรลุเป้าหมายหรือไม่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. กม. และ คปต.ร่วมกันจัดทำ จปฐ.3 รายครัวเรือน และส่งคืนครัวเรือนเพื่อให้สมาชิกครัวเรือนทุกคนรับทราบปัญหาในครัวเรือนของตนเอง เพื่อจะได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาให้หมดไป และให้แต่ละครัวเรือนเก็บรักษาไว้

5. กม. และ คปต.ร่วมกันจัดทำแผ่นแข็ง (โปสเตอร์) ของหมู่บ้านและนำมาติดไว้ที่ชุมชนของหมู่บ้าน

ระบบการจัดเก็บข้อมูล จปฐ.

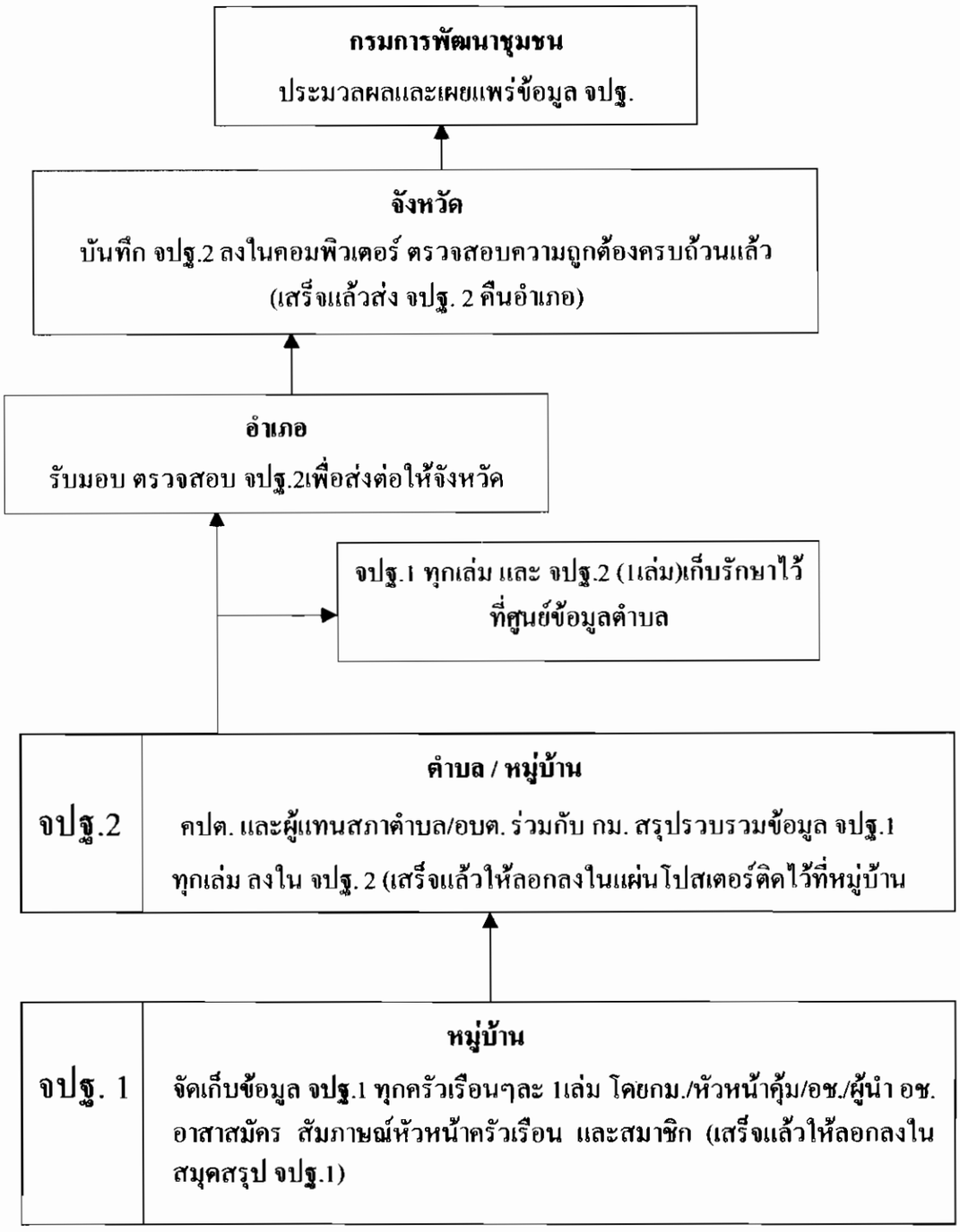

2. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค)

ข้อมูล กชช.2ค เป็นข้อมูลในระดับหมู่บ้านที่จัดเก็บเป็นประจำทุก 2 ปี แสดงถึงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้รู้สภาพปัญหาของหมู่บ้าน ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่หมู่บ้าน สำหรับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง หรือกลุ่ม/องค์กรประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตำบลประจำปี แผนพัฒนาตำบล 5 ปี แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด

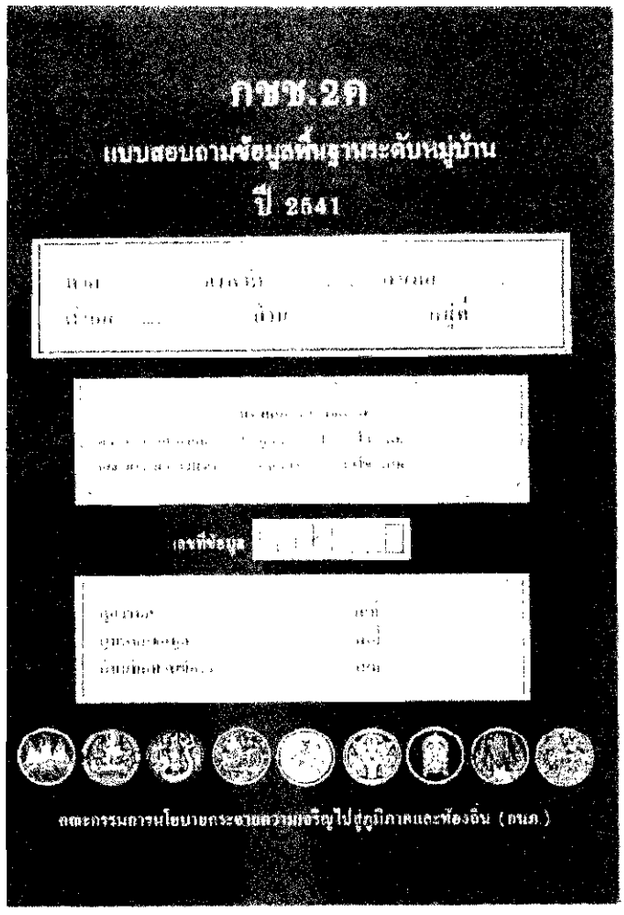

เครื่องชี้วัดข้อมูล กชช.2ค ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้รับการปรับปรุงให้มีตัวชี้วัด และแบบสอบถาม มีจำนวน 6 กลุ่ม 31 ตัวชี้วัด คือ

1. **กลุ่มสภาพพื้นฐาน** มี 4 ตัวชี้วัด คือ
   (1) เอกสารสิทธิ์
   (2) การมีไฟฟ้า
   (3) การคมนาคม
   (4) สิทธิ์ในที่ดินทำกิน
2. **กลุ่มผลผลิต รายได้ และการมีงานทำ** มี 9 ตัวชี้วัด คือ
   (5) การประกอบธุรกิจในหมู่บ้าน
   (6) การประกอบอาชีพ และการมีงานทำ
   (7) อัตราค่าจ้าง
   (8) ผลผลิตจากการทำนา
   (9) ผลผลิตจาการทำไร่
   (10) การประกอบอาชีพอื่นๆ
   (11) การอพยพหางานทำ
   (12) การรวมตัวของเกษตรกร
   (13) การทำเกษตรฤดูแล้ง
3. **กลุ่มสาธารณสุข และการอนามัย** มี 6 ตัวชี้วัด คือ
   (14) การได้รับการคุ้มครองบริโภคด้านยา
   (15) การป้องกันโรคติดต่อ
   (16) สุขภาพจิต
   (17) การอนามัยสิ่งแวดล้อม
   (18) การอาชีวอนามัย
   (19) การมีส่วนร่วมด้านสุขภาพอนามัย
4. **กลุ่มแหล่งน้ำ** มี 3 ตัวชี้วัด คือ
   (20) น้ำสะอาด
   (21) น้ำใช้